

дата: 10/28/23

клас: 11

Предмет: мова

Завдання:

Читати і угадати
лемів і "Слідника"
стор. 1-6 і виконати
* умови вправи.

(1)

Поняття про речення.

Речення - це висловлена або записана окрема думка. Кожне речення починаємо писати з великої букви, а в кінці його ставимо крапку.

Приклад:

У вересні почався новий шкільний рік.

Пам'ятаймо, що думка може бути виражена і одним словом.

Приклад:

Осінь... Дош. Сумно.

Вправа.

а/ Запишіть поданий нижче текст, відділяючи одне речення від наступного.

Ще стоять теплі дні повітря стало чистим, прозорим у садах досягають яблука та груші з тихим стуком падають на землю каштани та горіхи вивірки збирають горіхи та закопують їх у землю.

б/ Продовжіть це оповідання, вживачи подані нижче слова:

ПТАХИ, КРАЇ, НОЧІ, ДНІ, ЛИСТЯ, ДЕРЕВА, ЗЕМЛЯ, ЛЮДИ, ВРОЖАЙ, ГОРОД, ПОЛЕ, ВІДЕЛІГІЛИ, СТАЛИ, ЖОВТІС, ОПАДАС, ЗВИРАЮТЬ, ТЕПЛІ, ДОВШІ, КОРОТШІ, ВЖЕ, У, А, НА, І, В.

в/ Дайте назву цьому короткому оповіданню і запишіть її на початку

Поділ речень за інтонацією.

Д.Кислиця, част. 2, стор.6.

За інтонацією речення бувають розповідними, питальними, окличними.
Розповідні речення закінчуємо пониженим голосом. Записавши його, в кінці ставимо крапку:

За часів Ярослава Мудрого слава про Київ розійшлася по чужих земель
у питальних реченнях робимо наголос на тому слові, про що питаемо.
В кінці питального речення ставимо знак питання (?):

Чи бували ви у Києві?

Окличні речення можуть передавати почуття людини /радість, страх,
здживування та інші/, заклик або наказ. Окличне речення закінчуємо
піднесеним голосом, а на письмі ставимо знак оклику (!):

Слава Україні!

Завдання. Прочитайте вірш з потрібною інтонацією. Назвіть, яким є
за інтонацією кожне речення.

Рідна мова в рідній школі!
Що бринить нам чарівніш?
Що нам близче, і миліш,
і дорожче в час нездолі?

Рідна мова! Рідна мова!
Шо в єдине нас злива, -
перша матері слова,
перша пісня колискова...

Ні! В кім думка прагне слова,
хто в майбутнім хоче жити,
той всім с'єрцем закричить:
"В рідній школі рідна мова!"

І спасе того в неволі
наша мрія золота,
наше гасло і мета:
рідна мова в рідній школі!

Олександер Олесь.

- б/ Назвіть у тексті служbowі частини мови. Для чого вони вживають
ся?
в/ Перекажіть своїми словами зміст цього вірша.

§ 3. КЛАСИФІКАЦІЯ РЕЧЕНЬ ЗА ІНТОНАЦІЄЮ

а) Речения розповідні.

Приклади: Погасли вечірні огні (Укр.). У хату влетіла ластівка (Коц.). В село із лісу Вовк забіг (Гл.).

Читається розповідне речення з пониженням голосу під кінець речення. В кінці розповідних речень ставиться звичайно крапка.

б) Речения питальні.

Куди се ти, кумасенько, біжиш? (Гл.).

Коли вже ми повернемось додому?

Яка найбільша ріка в світі?

У реченнях питальних наголос робиться на тому слові, яке показує, про що питаемо.

В кінці питального речення ставимо знак питання (питальник) — ?

в) Речения окличні.

Гей, хто в лісі, озовися!

Уперед, хто не хоче конати!

Хай живе Україна!

Окличне речення може означати заклик, наказ, якесь почуття (радість, страх, обурення, здивування тощо).

В кінці окличного речення ставимо знак оклику (окличник) — !

ВПРАВА 1. Вилісати окремо речения розповідні, питальні та окличні і поставити відповідні знаки.

1. Кого ж то там з музиками люди обступили (Шевч.).
2. Хлюпни нам, море, свіжі лави... Нова республіко, гряди (Тич.). 3. Сонце опускалось все нижче (Коц.). 4. Де небо Де зорі (Коц.). 5. У Києві на Подолі козаки гуляють (Шевч.). 6. Я бачив дивний сон (Фр.). 7. О милиці Боже України, не дай пропасти на чужині в неволі вільним козакам (Шевч.). 8. Що я мушу робити (Хв.). 9. Хата швидко сповнялась м'якими вечірніми тінями (Коц.). 10. Для чого ж я на світ родився, свою Україну любив (Шевч.). 11. Нема там нічого, мій синочку, цить Хто іде в негоду тим лісом густим (Грін.). 12. Розтвохкався соловейко на калинонці Чи зна-

Речення. Поділ речень за інтонацією.

Завдання 1. У поданому нижче тексті замість крапок поставте пропущені букви. Відділіть окремі речення крапками, початок першого слова кожного наступного речення виправте на велику букву.

До маленької дитини рідна мова приходить вже з кол... сковою піснею
дуже скоро вона розр...зняє в голосі схвалення, осуд, пересторогу або
зап...тання потім дитина поч...нає в...мовляти окремі склади та най-
простіші слова кожного дня вона пізнає д...сятки нових слів і перед
нею розкр...вається світ коли діти йдуть до школи, вони вже добре го-
ворять рідною мовою.

Завдання 2. Наприкінці кожного з поданих нижче речень поставте відповідний знак : . , ! або ? . У дужках скорочено запишіть, яке це речення - розповідне, питальне чи окличне /як це показано у зразку/.

Зразок. Україно мила, краю мій чудовий! /окл. 1.

1. Яке місто є столицею України
2. Звичай і мова об'єднують окремих людей в один народ, в одну націю
3. Українці живуть у різних куточках земної кулі
4. Де зараз ви, кати моєго народу
5. О мова моя, душа голосна України
6. Над Дніпром у вишневому саду стояла хата

Завдання 3. Придумайте і запишіть по одному реченню кожного виду-
розповіднє:

питальне :

окличне :

Поняття про речення.

Речення - це висловлена або записана окрема думка. Кожне речення починаємо писати з великої букви, а в кінці його ставимо крапку.

Приклад:

У вересні почався новий шкільний рік.

Пам'ятаймо, що думка може бути виражена і одним словом.

Приклад:

Осінь... Дош. Сумно.

Поділ речень за інтонацією.

За інтонацією речення бувають розповідними, питальними, окличними.

Розповідні речення закінчуємо пониженим голосом. Записавши його, в кінці ставимо крапку:

За часів Ярослава Мудрого слава про Київ розійшлася по чужих землях

У питальних реченнях робимо наголос на тому слові, про що питаемо. В кінці питального речення ставимо знак питання (?):

Чи бували ви у Києві?

Окличні речення можуть передавати почуття людини /радість, страх, здивування та інші/, заклик або наказ. Окличне речення закінчуємо піднесеним голосом, а на письмі ставимо знак оклику (!):

Слава Україні!

Головні члени речення.

Слова в реченні, які відповідають на якісь питання, називаються членами речення.

Службові частини мови /прийменник, сполучник, частка, вигук/ не є членами речення.

Головними членами речення є підмет та присудок.

Підмет означає, про кого або про що говориться в реченні. Він відповідає на питання ХТО? ЩО?

Присудок означає дію ябо стан предмета, що є у цьому реченні підметом і відповідає на питання: ЩО РОБИТЬ ПРЕДМЕТ? ЩО РОВІТЬСЯ З ПРЕДМЕТОМ? ЯКИЙ ВІН є? ХТО ябо ЩО ВІН є?

Підмет. Простий і складний підмет.

Завдання I. Стрілками покажіть зв"язок слів у кожному реченні, напишіть питання до кожного члена речення, як це показано на зразку.

Підмет у кожному реченні підкресліть однією рискою.

Зразок:

что *кого* *р*
Девочка вела молодшего брата.

1. Вітер колише трави шовкові. 2. Віля воріт стояв вартовий.

3. Хтось голосно пекликав батька. 4. До нас підійшли троє.

Якими частинами мови є підмети у цих реченнях?

Підмет є простим, якщо це є одне слово: Береза росла на краю лісу.
Якщо підметом є не одне слово, а група слів, то він є складним:
Три берези росли на краю лісу.

Завдання 2. У поданих нижче реченнях однією рискою підкреслити підмет
Рядом у дужках написати, який цей підмет - простий чи складний.
Зразок:

Семеро акторів підготували чудову програму. (скл.)

1. Мати з Немидорою готували вечірку. () 2. Пісню солов'я слухали зорі. () 3. До історичного музею зайшла група туристів. ()
4. Цього року весна почалась дуже скоро. () 5. Рантом почувся голос батька. () 6. Багато людей так і не змогли попасті на стадіон. ()

Пам'ятаймо, що підмет завжди стоїть у називному відмінку.
Крім підмета ні один член речення не може мати називного відмінка.